

Indholdsfortegnelse

Kursusbeskrivelse for 3 . periode	5
Udviklingen i samfundets institutioner mhp arbejde identitet og velfærd – Del 1-5	6
Del 1: Hvad er social forandring	6
Del 2: Forandringer i tid og kontekst	7
Del 3: Forholdet mellem nye og gamle sociale bevægelser og deres betydning for skabelse af identiteter og velfærd	7
Del 4: Udviklingen i samfundets institutioner med betydning for arbejde, identitet og velfærd	7
Del 5: Institutioners betydning for samfundsudviklingen.....	8
Samfundsvidenskabelige metoder II - Del 1-8	9
Del 1: Indledning, design og metodevalg.....	9
Del 2: Genbrug af informationer og udvalg af informanter	10
Del 3: Interviewmetoder	10
Del 4: Observationsmetoder	10
Del 5: Surveymetoder.....	10
Del 6: Kvalitative analyser	11
Del 7: Kvantitative analyser	11
Del 8: Metodeperspektiver	11
Videnskabsteori - Del 1-10	12
Del 1: Forelæsning: Introduktion til videnskabsteori som disciplin	12
Del 2: Forelæsning: Teorier om videnskabernes udvikling. Kuhns paradigmatteori og Poppers falsifikationisme	13
Del 3: Forelæsning: Introduktion til positivisme og historisme	13
Del 4: Forelæsning: Marxisme og Kritisk Teori	13
Del 5: Forelæsning: Fænomenologi, hermeneutik og postmoderne teoridannelser.....	14
Del 6: Forelæsning: Tematisk eksempel og kunsten at mikse videnskabsteoretiske positioner.....	14
Del 7: Forelæsning: Problemstillingens faglige relevans, kernebegreber og teoriforståelse.....	15
Del 8: Forelæsning: Projektets grundlag	16
Del 9: Forelæsning: Projektets sigte og opbygning	16
Del 10: Forelæsning: Projektets værdimæssige og etiske grundlag, metoder og anvendelse	17
Sociologi - Del 1-8.....	19
Del 1: Sociologi og sociologisk fantasi.....	19
Del 2: Sociologiens hovedtraditioner og grundlæggere.....	19
Del 3: Sociale strukturer, sociale systemer og institutioner	20
Del 4: Grupper, interaktion, status og roller.....	20
Del 5: Kultur og subkultur.....	20

Del 6: Socialisering – fællesskab og livsformer.....	20
Del 7: Social differentiering, ulighed og klasse	21
Del 8: Social afvigelse og social kontrol.....	21
Jura - Del 1-8	22
Del 1: Juridisk metode - retskilder og fortolkning	22
Del 2: Statsfunktionerne	23
Del 3: Danmark i det internationale samfund	23
Del 4: Legalitetsprincippet	23
Del 5: Menneskerettigheder 1	24
Del 6: Menneskerettigheder 2	24
Del 7: Menneskerettigheder 3	24
Del 8: Menneskerettigheder 4	24
Litteraturliste.....	25

Kursusbeskrivelse for 3 . periode

Perioden strækker sig fra 1. februar til 30. juni. Det overordnede tema er *Udviklingen i samfundets institutioner med henblik på arbejde, identitet og velfærd.*

Formålet med Periode 3

Målet med studiet i Periode 3 er i studieordningen fastlagt til følgende:

- at få viden om og forståelse for udviklingen i samfundets institutioner med henblik på arbejde, identitet og velfærd
- at få færdigheder i at gennemføre et projektarbejde inden for det valgte projektførløbs tema, herunder:
  - at dokumentere, begrunde og afgrænse en problemstilling
  - at foretage en kritisk vurdering af videnskabelig litteratur af relevans for problemstillingen
  - at foretage et systematisk valg af metode til analyse af problemstillingen
  - at fortolke og anvende litteratur, eksisterende datamateriale og kilder, samt argumentere for deres relevans i forhold til problemstillingen. Eventuelt gennemføre et selvstændigt empirisk arbejde
- færdigheder i videnskabsteoretisk refleksion

Indholdet i Periode 3

Fra 1.2. til 9.2 er der introduktion til forårssemesteret, til de enkelte projektførløb og gruppedannelse. Derefter er der ca. 4 uger med fælles kurser indenfor: Sociologi, Jura og Samfundsvidenskabelige metoder II frem til den skriftlige prøve 15. marts.

Dernæst er der et fælles kursus i Videnskabsteori samtidig med at du fortsætter dine studier indenfor ét af nedenstående 5 projektførløb:

1. Institutioner, organisationer og virksomheder – med særlig vægt på arbejde og produktion.
2. Modernitet, identitet, kultur og globalisering.
3. Velfærdsstaternes opståen og udvikling.
4. Internationalisering i økonomisk og politisk belysning.
5. Retlige og økonomiske rammer for beslutninger i erhvervslivet.

Der vil være mindre kurser og seminarer i direkte tilknytning til det valgte projektførløb.

Evaluerings

Kurserne i Sociologi, Jura og Samfundsvidenskabelige metoder II afsluttes med en skriftlig prøve den 15. marts.

For Videnskabsteori bliver der en prøve i form af et ”fremlæggelsesseminar”, hvor hver projektgruppe fremlægger og forsvare et videnskabsteoretisk seminarpapir på 5-10 sider.

Kurset ”Introduktion til projektførløb” evalueres sammen med projektrapporten i slutningen af juni måned – i dagene fra 20. – 30. juni.

Udviklingen i samfundets institutioner mhp arbejde identitet og velfærd – Del 1-5

v/Lars Skov Henriksen, Anna-Birte Ravn, Ann-Dorte Christensen, Knud Knudsen og Bjørn Johnson

Kursets formål

At introducere til de fem parallelle projektforsløb gennem introduktion til samfundsteorier, der kan belyse udviklingen i samfundets institutioner med henblik på arbejde, identitet og velfærd.

Kursets indhold

At præsentere forskellige tilgange til at analysere social forandring samt forholdet mellem strukturelle og historiske tilgange. I forlængelse heraf - med vægt på kontekst i tid og rum - at belyse samspillet mellem sociale aktører, processer og strukturer.

Litteratur

- Neubeck, Kenneth J. & Davita Silfen Glasberg: *Sociology. Diversity, Conflict, and Change*. New York: McGraw Hill, 2004
- Kompendium til Udviklingen i Samfundets institutioner, Samfundsvidenskabelige metoder og Videnskabsteori

Artikler/uddrag

Gundelach, Peter (1988) *Sociale bevægelser og samfundsændringer*. Kap.1 og kap.2. *Politica*, side 11-47.

Herman Schmid: *Forenede vi stå – om arbejderbevægelsens fællesskabs- og solidaritetsformer*, *Arbejderhistorie* 1997, nr. 4, s-54-72.

Evaluerings

Kurset ”Introduktion til projektforsløb” evalueres sammen med projektrapporten i slutningen af juni måned.

Del 1: Hvad er social forandring

v/ Lars Skov Henriksen

I forelæsningen diskuteres, hvad social forandring er og forskellige forklaringsmodeller for social forandring. Der lægges vægt på forholdet mellem forandring og stabilitet, forholdet mellem kontinuitet og brud samt på forandringer på forskellige niveauer.

Litteratur

Gundelach, Peter (2004) ”Sociale forandringer”. Kap 19 i Heine Andersen (red.) *Sociologi – en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag, 2004, side 365-384. (*I kompendium*)

Neubeck, Kenneth & Davita S. Glasberg (2004): *Sociolog. Diversity, Conflict and Change*. New York: McGraw Hill. Chp. 10 "Social Change and Social Movements".

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 2: Forandringer i tid og kontekst

v/*Anna-Birte Ravn*

I forelæsningen diskuteres social forandring med hovedvægt på forholdet mellem strukturer og aktører

Litteratur

Knudsen, Knud (1998) "Historisk sociologi og historie" i *Det jyske Historiker* nr. 80, maj, s. 8-31 (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 3: Forholdet mellem nye og gamle sociale bevægelser og deres betydning for skabelse af identiteter og velfærd

v/*Ann-Dorte Christensen*

I forelæsningen diskuteres sammenhængen mellem sociale bevægelser og samfundsændringer med udgangspunkt dels i forskellige samfundstyper og dels i konkrete bevægelsers udvikling.

Litteratur: Artikler/uddrag

Gundelach, Peter (1988) *Sociale bevægelser og samfundsændringer*. Kap.1 og kap.2. Politica, side 11-47

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 4: Udviklingen i samfundets institutioner med betydning for arbejde, identitet og velfærd

v/*Knud Knudsen*

I forelæsningen eksemplificeres problematikken omkring kollektiv identitet ved hjælp af dansk arbejderbevægelses historie ca. 1870-1950. Der bl.a. vægt på opbygningen af arbejderbevægelsens organisationer og institution.

Litteratur: Artikler/uddrag

Herman Schmid: Forenede vi stå – om arbejderbevægelsens fællesskabs- og solidaritetsformer, *Arbejderhistorie* 1997, nr. 4, s-54-72.

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 5: Institutioners betydning for samfundsudviklingen

v/Bjørn Johnson

I forelæsningen diskuteres hvordan økonomiske, politiske og sociale institutioner påvirker samfundsudviklingen på lang sigt gennem at skabe information og incitamenter samt gennem at påvirke hvordan mennesker, organisationer og virksomheder interagerer, samarbejder og konkurrerer med hinanden.

Litteratur

North, Douglass C.: *Institutions, institutional change and economic performance*, Cambridge University Press, 1990, s. 3-10, (***I kompendium***)

Sen, Amartya K.: *What is development about? I*: Meir, Gerald M. & Joseph E. Stiglitz (ed): *Frontiers of Development Economics*, The World Bank and Oxford University Press, 2001, s. 506-513, (***I kompendium***)

Overheads/Plancher

- Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Samfundsvidenskabelige metoder II - Del 1-8

v/ Ole Riis og Gunnar Scott Reinbacher

Kursets formål

At understøtte det problemorienterede projektarbejde med særlig henblik på færdigheder i at fortolke og anvende litteratur, indsamle data, anvende eksisterende datamateriale og kilder, samt argumentere for deres relevans i forhold til problemstillingen.

Kursets indhold

Grundlæggende introduktion til sociologiske metoder (f.eks. observation, interview- og surveyundersøgelse). Der lægges vægt på indsamling, anvendelse og fortolkning af empirisk materiale til en problemstilling, herunder på samspil mellem teori og empiri mellem sociologiske og andre samfundsvidenskabelige metoder.

Litteratur

- Riis, Ole: Sociologiske metoder i praksis, Aalborg Universitet 2004 rev. udgave

Eksempelmateriale

- Emerek, R. m.fl.: De unge og rusmidlerne. Holdninger til og forbrug af rusmidler. En undersøgelse med særligt henblik på ecstasy blandt de 16-19 årige på ungdomsuddannelser i Nordjyllands Amt, Nordjylland Amt & Aalborg Universitet 2001.
- Unges brug af illegale rusmidler - en kvalitativ undersøgelse. Udarbejdet af konsulentfirmaet Advice A/S for Sundhedsstyrelsen, København 2000.

Forudsætninger fra tidligere kurser

Samfundsvidenskabelige metoder IA og IB: Problemorienteret projektarbejde, beskrivende statistik, tekstanalyse og historisk metode. Videnskabsteori. Sociologi, Projektmetoder, herunder operationalisering og kvalitetskriterier, (validitet, reliabilitet m.v.)

Evaluering

Samfundsvidenskabelige metoder II evalueres sammen med sociologi og jura ved en skriftlig, individuel 4-timers prøve.

Del 1: Indledning, design og metodevalg

v/Ole Riis

Hvorfor og hvordan lave empiriske undersøgelser?. Problemformulering, design, metodevalg. De videnskabsteoretiske forudsætninger og forskerens rolle.

Eksempel: Forskellige problemstillinger om unges rusmiddelforbrug

Litteratur: Riis, kapitel 1 og 2

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 2: Genbrug af informationer og udvalg af informanter

v/Ole Riis

Hvordan kan man genbruge eksisterende oplysninger? Udvalgelse, vurdering og anvendelse af relevante informationer.

Eksempel: Ekstrabladets ecstasykampagne 2000, offentlig statistik for rusmidler.

Hvem skal man inddrage i undersøgelsen? Undersøgelsens grundlag og rækkevidde: udvælgelse af informanter og generalisering; Population og stikprøve.

Eksempel: Udvalgelse af informanter om unges rusmiddelforbrug.

Litteratur: Riis, kapitel 3 og 4

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 3: Interviewmetoder

v/Ole Riis

Spektret fra åbne interviews til fokusinterviews. Retningslinjer for spørgeguider.

Eksempel: Advice-undersøgelsen om Unges brug af illegale rusmidler.

Litteratur: Riis, kapitel 6

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 4: Observationsmetoder

v/Gunnar Scott Reinbacher

Spektret fra feltobservation til deltagende observation. Feltafgrænsning og synsvinkel.

Eksempel: Observationsstudier af unges brug af illegale rusmidler.

Litteratur: Riis, kapitel 5

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 5: Surveymetoder

v/Gunnar Scott Reinbacher

Hvordan formulerer man spørgsmål og svarkategorier? Hvordan vurderer man skemaets gyldighed og pålidelighed?

Eksempel: Spørgeskemaet i Ecstasy-undersøgelsen 2000.

Litteratur: Riis, kapitel 7

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 6: Kvalitative analyser

v/Gunnar Scott Reinbacher

Former for kvalitative analyser, og deres muligheder og begrænsninger. Tilrettelægelse af en kvalitativ analyse.

Eksempel: Analyse af en observationsundersøgelse om unge og rusmidler

Litteratur: Riis, kapitel 8

Supplerende litteratur

Esterberg, Kristin G (2002): *Qualitative Methods in Social Science*. Mc Graw Hill. Kap.. 8: Making sense of data, p. 151-180. (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 7: Kvantitative analyser

v/Ole Riis

Muligheder og begrænsninger i kvantitative analyser. Analyse af fordeling og samvariation. Problemer ved årsagsslutninger fra samvariationer.

Eksempel: Fordelinger og samvariationer i Ecstasyundersøgelsen 2000

Litteratur: Riis, kapitel 9

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 8: Metodeperspektiver

v/Ole Riis

Teoretisk integration af analysens resultater. Konklusion og forbehold. Metodernes begrænsninger. Kombinerede metoder som kontrol og supplement. Forskningsetiske spørgsmål.

Eksempel: Hvilke undersøgelsesmetoder kan danne grundlag for en rusmiddelpolitik?

Litteratur: Riis, kapitel 10

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Videnskabsteori - Del 1-10

v/Mogens Rüdiger og Jens Ulrich

Kursets formål og indhold

De første dele af undervisningsforløbet (del 1-6) har til formål at give et overordnet billede af, hvordan et videnskabsteoretisk landkort kan beskrives. Hensigten er at præsentere en bred vifte af centrale videnskabsteoretiske traditioner. På denne vis opnås et videnskabsteoretisk overblik, som senere kan bringes i spil, når man i praksis skal arbejde med videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med projektarbejde. Denne del af forløbet afsluttes med nogle anbefalinger og eksempler på, hvordan forskellige og hvordan et miks af forskellige videnskabsteoretiske traditioner kan berige et projektarbejde.

De resterende dele af undervisningsforløbet (del 7-10) har til hensigt at belyse erkendelsesmæssige forudsætninger for og konsekvenser af de valg, der træffes i løbet af projektarbejdet. Her suppleres forelæsninger med øvelser i projektgrupperne og seminarer i storgrupperne (indenfor projektforsløbene) med fokus problemformuleringer og projektdesign/operationalisering. Projektgrupperne sammenfatter deres arbejde i et seminarpapir, der fremlægges ved et afsluttende seminar (prøve).

Litteratur

- Kjörup, Sören: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal.
- Olsen, Poul Bitsch og Kaare Pedersen (2003) (3. udg): *Problemløst projektarbejde – en værktøjsbog*. Roskilde Universitetsforlag, kapitel 8: Videnskabsteori i projektarbejde og –rapport, s 137-168

Evaluerings

Der bliver en mundtlig prøve i form af et ”fremlæggesseminar”, hvor hver projektgruppe fremlægger og forsvaret et seminarpapir på 5-10 sider, samt kommenterer en anden gruppes seminarpapir. Papiret skal indeholde en videnskabsteoretisk refleksion over gruppens eget projekt.

Del 1: Forelæsning: Introduktion til videnskabsteori som disciplin

v/ Jens Ulrich

Forelæsningen giver en introduktion til disciplinen videnskabsteori. Hvad er videnskabsteori og hvorfor er videnskabsteori vigtig i forbindelse med forskning og projektarbejde? Videnskabsteoriens forhold til ontologi, erkendelsesteori og metode beskrives.

Litteratur:

Kjörup, Sören: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 1 og 2

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 2: Forelæsning: Teorier om videnskabernes udvikling. Kuhns paradigmatteori og Poppers falsifikationisme

v/*Mogens Rüdiger*

Der gives en indføring i Kuhns paradigmatteori og i Poppers teori om falsifikation. Kuhn og Poppers teorier er oprindeligt beregnet på at beskrive den videnskabelige udvikling inden for naturvidenskaberne, men i forelæsningen ”oversættes” de til det samfundsvidenskabelige felt.

Litteratur:

Kuhn, Thomas S.: Videnskabens revolutioner, efterskrift – 1969, Fremad 1995, s-212-261 (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 3: Forelæsning: Introduktion til positivisme og historisme

v/*Jens Ulrich & Mogens Rüdiger*

Spørgsmålet om, hvordan sikker viden opnås står meget centralt inden for positivismen. Positivistene mener, at al viden, også den videnskabelige, skal baseres på erfaringer. Hvis vi systematiserer vores erfaringer på den rette vis kan vi opnå en sikker viden om samfundsmæssige forhold. Kernen i historismen er, at alle samfundsmæssige forhold skal betragtes som udviklingsforløb eller processer. Historismen er grundlæggende en individualiserende tilgang til samfundsstudiet, men i de senere år er der lagt større vægt på teoridannelse og generalisering.

Litteratur:

Jensen, Bernard Eric: *Historisme*, i Finn Colling og Simo Kjøppe (red): Humanistisk Videnskabsteori, DR Multimedie 1995, s 139-157, (*I kompendium*)

Kjørup, Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 6 og 7

Overheads/Plancher

Nogle vil være tilgængelig på hjemmesiden før og andre efter forelæsningen

Del 4: Forelæsning: Marxisme og Kritisk Teori

v/*Jens Ulrich*

Med marxismen fokuseres der for alvor på videnskabelig teoribygning. Kun ved at se samfundet som et hele, er det muligt at forstå de enkelte samfundsmæssige processer.

Med marxismen kan vi gå bag om de forhold, som vores erfaringer beror på. Med Kritisk Teori bliver det endvidere legalt at tilføje den videnskabelige praksis en normativ dimension. Samfundsvidenskaben er ikke værdifri, men den må have en mål at orientere sig imod.

Litteratur:

Nielsen, Peter: (2004) *Marx, marxisme(r) og den videnskabelige diskurs*, i Lars Fuglsang og Poul Bitsch Olsen (red): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, Roskilde Universitetsforlag, s- 179-206, (*I kompendium*)

Kjørup: Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal, Kapitel 10

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 5: Forelæsning: Fænomenologi, hermeneutik og post-moderne teoridannelser

v/Jens Ulrich

Med fænomenologien introduceres en forståelse af, at det værende i verden præsenterer sig som fænomener, når vi forsøger at begribe dem. Med udgangspunkt i en kritik af det positivistiske sandhedsbegreb præsenteres endvidere den hermeneutiske forståelse af, at videnskab nødvendigvis må være en fortolkningsproces. Endvidere præsenteres diskursteorien som et eksempel på, hvordan vi med en postmoderne tilgang kan dekonstruere vores verdensforståelse.

Litteratur:

Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*, Hans Reitzels Forlag, kap 7, side 164-199, (*I kompendium*)

Jørgensen, Marianne W. og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde Universitetsforlag, side 9-33, (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 6: . Forelæsning: Tematisk eksempel og kunsten at mikse videnskabsteoretiske positioner

v/Jens Ulrich & Mogens Rüdiger

Med udgangspunkt i et konkret forskningsmæssigt felt, vises det, hvordan forskellige videnskabsteoretiske tilgange til samme felt bevirker forskellige forståelser af feltets centrale problematik. Endvidere gøres der op med en forestilling om, at man skal holde sig til én videnskabsteoretisk tradition når man forsker eller når man skriver et projekt. Ofte er det givtigt at mikse de videnskabsteoretiske traditioner ud fra, hvilket konkrete problem man beskæftiger sig med. Mulighederne for miks er mange, men

der er ligeledes mange faldgrupper, når man går på tværs af de videnskabsteoretiske traditioner.

Litteratur:

Ulrich, Jens: (2002) *Identitetsdannelse set i et eksistensfilosofisk perspektiv. At gribe det sociale* i Jens Ulrich: *Moderne demokratiteori. Kunsten at gå på to ben*, Ph.d.-afhandling fra Institut for Samfundsudvikling og Planlægning, Aalborg Universitet, s. 203-240. (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 7: Forelæsning: Problemstillingens faglige relevans, kernebegreber og teoriforståelse

v/Ole Riis

Denne forelæsning behandler bl.a. spørgsmål som: Hvordan begrunder man en problemstilling? Hvilken rækkevidde har projektets problemstilling?

Hvornår har projektet et fagligt/videnskabeligt sigte?

Begrebslære: hvilke nøglebegreber indgår i en problemformulering; hvilken karakter har begreberne; hvordan benyttes de i projektet?

Hvordan afgrænses og præciseres kernebegreberne i problemformuleringen?

Teoriforståelse: hvordan opfattes teorier videnskabsteoretisk og hvilken status har de i projektet? Forskellige opfattelser af teorier.

Litteratur:

Olsen, Poul Bitsch og Kaare Pedersen (2003) (3. udg): *Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog*. Roskilde Universitetsforlag, kapitel 8: Videnskabsteori i projektarbejde og –rapport, s 137-168

Fra Politikens filosofileksikon, red. P. Lübcke, Kbh. 2000: artiklerne "begreb" samt "definition" (*I kompendium*)

Fra Encyclopedia of Sociology, New York 2000 vol 4: artiklen "Scientific Explanation" (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Øvelse 1. til projektgrupperne: Videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med problemformuleringen.

Hvad begrunder problemet og hvilken rækkevidden har projektets problemstilling?

Hvad kan begrunde, at projektet har et fagligt/videnskabeligt sigte?

Hvilke nøglebegreber indgår i problemformuleringen; hvilken karakter har begreberne; hvordan benyttes de i projektet?

Hvordan afgrænses og præciseres kernebegreberne i problemformuleringen?

Hvordan vil man finde indikatorer på kernebegreberne i empiriske materialer?
Bygger projektet på eksplicitte teorier; i benægtende fald: Hvorfor ikke? I bekræftende fald: Hvordan opfattes teorierne videnskabsteoretisk og hvilken status har de i projektet?

Seminar i storgrupperne (på projektførløbene) i forlængelse af øvelse 1: Videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med problemformuleringen.

Stikord til indholdet:

1. Med udgangspunkt i tidligere projektrapporter indenfor projektførløbets temaer behandles tidligere projekters problemformuleringer med afdækning af gode og dårlige problemstillinger (styrker og svagheder) via videnskabsteoretiske refleksioner/diskussioner.
2. Tilsvarende bearbejdelse af deltagernes (f.eks. udvalgte gruppers) foreløbige besvarelse til øvelse 1.

Del 8: Forelæsning: Projektets grundlag

v/*Antje Gimmler*

Experience and Theory – How to combine them?

The lecture presents a brief overview of different understandings (empiricist, rationalistic, positivistic, hermeneutic and pragmatist) of the combination of experience with theory. Further questions are: What types of data do we have and what is their epistemological status? What is their ontological status? What type of approach does help us to do new and innovative research? The lecture will focus on the pragmatic understanding of the research process and will show that problem-orientation provides a fruitful approach for project work.

The lecture will be in English (and partly in Danish).

Litteratur

Olsen, Poul Bitsch & Kaare Pedersen: *Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog*, Roskilde Universitetsforlag 2003, Kapitel 8, særligt: ss. 151-165.

Dewey, John: *"The pattern of inquiry"*, in: John Dewey, *The Later Works*, Vol 12, Southern Illinois University Press 1991, ss. 105-122.

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 9: Forelæsning: Projektets sigte og opbygning

v/*Henrik Vardinghus-Nielsen*

Hvis der overhovedet eksisterer nogen forskel mellem videnskabelig viden og viden i al almindelighed, så må den beskrives i den videnskabelige videns strenge ideal om disciplin, og i videnskabens mere målrettede fokus på sine genstandsfelter. Hermed

mener jeg, at videnskabelig viden, i den grad at den anerkendes om sådan, i højere grad end f.eks. hverdagsviden kendetegnes ved sit fokus på argumentation og metodisk bevidsthed; på den videnskabelige metodologiske disciplin. Også en problemorienteret videnskabsforståelse handler om viden. Viden forudsætter verifikation, og verifikation forudsætter altid en afgrænsning, dvs. vi forpligter os til kollektive verifikationer og ”kontrolsystemer”, som vi gensidigt er enige om. Forelæsningen skal give en generel indføring i videnskabelig retorik, dvs. i normerne for at arbejde skriftligt, problemorienteret og videnskabeligt.

Litteratur

Olsen, Jan Brødslev (2002): Læring i projektarbejde, i Anette Kolmos og Lone Krogh (red): Projektpædagogik i udvikling, Aalborg Universitetsforlag. (*I kompendium*)

Olsen, Poul Bitsch og Kaare Pedersen (2003) (3. udg): Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog. Roskilde Universitetsforlag, kapitel 9: Metode i problemorienteret projektarbejde, s. 169-192

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Øvelse 2. til projektgrupperne: Videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med projektets opbygning.

Projektgrupperne skal, med udgangspunkt i deres egne problemstillinger eller problemformuleringer, diskutere projekternes vidensmål, ved at sætte dem i relation til Blooms taksonomi.

Seminar i storgrupperne (på projektførløbene) i forlængelse af øvelse 2: Videnskabsteoretiske refleksioner i forbindelse med projektets opbygning.

Gruppernes ”selv-analyser” præsenteres og diskuteres på seminaret.

Del 10: Forelæsning: Projektets værdimæssige og etiske grundlag, metoder og anvendelse

v/Henrik Vardinghus-Nielsen

Formålet med forelæsningen er at introducere til og diskutere vigtige refleksioner over forholdet mellem samfund og produktion af videnskabelig viden, samt til værdimæssige og etiske refleksioner relateret til forskningsprocessens forskellige faser, herunder valg og konsekvenser af forskellige metode valg.

Litteratur

Kvale, Steiner (1997): *Interview – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Kap. 6: Etiske spørgsmål i interviewundersøgelser (13 sider), Hans Reitzels forlag. (*I kompendium*)

Andersen, Ib (1999): *Den skinbarlige virkelighed – om valg af samfundsvidenskabelige metoder*. Kap. 14, (16 sider), Samfundslitteratur, Frederiksberg C. (***I kompendium***)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Sociologi - Del 1-8

v/Lars Skov Henriksen, Michael Hviid Jacobsen og Anja Jørgensen

Kursets formål

At introducere til sociologiens baggrund, teoridannelser og genstandsfelter og opbygge forståelse for centrale sociologiske problemstillinger i det moderne samfund, Der lægges vægt på at præsentere analysetilgang, der kan anvendes i projektarbejdet på 2. semester.

Kursets indhold

- Sociologiske betragtningsmåder, genstandsfelter og hovedtraditioner
- Social differentiering, marginalisering og social ulighed
- Sociale systemer og institutioner
- Kultur og subkulturer. Normer og afvigelse
- Grupper, interaktion, socialisering, identitet

Litteratur

- Neubeck, Kenneth J. & Davita Silfen Glasberg: *Sociology. Diversity, Conflict, and Change*. New York: McGraw Hill, 2004
- Lemert, Charles: *Sociale forhold. En indføring I det sociologiske liv*. Gylling: Systime Academic, 2004

Evaluering

Sociologi evalueres sammen med Jura og Samfundsvidenskabelige metoder II ved en skriftlig, individuel 4-timers prøve.

Del 1: Sociologi og sociologisk fantasi

v/Lars Skov Henriksen

Litteratur

- C. Lemert: kap. 1, 2 og 3
- Neubeck & Glasberg: kap. 1

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 2: Sociologiens hovedtraditioner og grundlæggere

v/Lars Skov Henriksen

Litteratur

- C. Lemert: kap. 4 og 5

- Neubeck & Glasberg: kap. 1

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 3: Sociale strukturer, sociale systemer og institutioner

v/Lars Skov Henriksen

Litteratur

- Neubeck & Glasberg: kap. 3
- C. Lemert: kap. 6 og 7

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 4: Grupper, interaktion, status og roller

v/Michael Hviid Jacobsen

Litteratur

- Neubeck & Glasberg: kap. 4
- C. Lemert: kap. 8 og 9

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 5: Kultur og subkultur

v/Michael Hviid Jacobsen

Litteratur

- Neubeck & Glasberg: kap. 5

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 6: Socialisering – fællesskab og livsformer

v/Anja Jørgensen

Litteratur

- Neubeck & Glasberg: kap. 6
- C. Lemert: kap. 9

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 7: Social differentiering, ulighed og klasse

v/Anja Jørgensen

Litteratur

- Neubeck & Glasberg: kap. 7 og 8
- C. Lemert: kap. 3, 8 og 9

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Del 8: Social afvigelse og social kontrol

v/Lars Skov Henriksen

Litteratur

- Neubeck & Glasberg: kap. 9
- C. Lemert: kap. 10

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden efter forelæsningen

Jura - Del 1-8

v/Claus Haagen Jensen

Kursets formål

At introducere juraen som fag - både med hensyn til genstand og metode - ved at give viden om, forståelse af og færdighed i at anvende grundlæggende regler inden for den offentlige ret.

Kursets indhold

- Karakteristik af juraen som fag og herunder af fagets metode
- Reglerne om de øverste statsorganer i Danmark
- Danmark i det internationale samfund
- Beskyttelse af menneskerettigheder i grundlov og konventioner
- Legalitetsprincippet

Litteratur

- Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 3. Menneskerettigheder*, 3. udg. 2004, Christian Ejlers' Forlag
- Evald, Jens, *At tænke juridisk*, 2. udg., 2003, Nyt Juridisk forlag
- Kompendium til Jura-kurset

Artikler/uddrag:

Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 1, Institutioner og regulering*, 3. udgave, 2001, 243-249 (*I kompendium*)

Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 2, Regering, forvaltning og dom*, 3. udgave, 2001, s 211-227 og 255-277 (*I kompendium*)

Germer, Peter, *Statsforfatningsret*, 3.udg., 2001, s. 179-197 (*I kompendium*)

Haagen Jensen og Nørgaard, *Administration og Borger*, 3.udg., 1988, s 20-48 og 175-190 (*I kompendium*)

Gulmann, Claus og Karsten Hagel-Sørensen, *EU-ret*, 3.udg., 1995, s. 83-108, 161-182 og 240-248 (*I kompendium*)

Opgavesamling og udvalgte domme

Evaluering

Jura evalueres sammen med sociologi og Samfundsvidenskabelige metoder II ved en skriftlig, individuel 4-timers prøve.

Del 1: Juridisk metode - retskilder og fortolkning

Litteratur

Evald, Jens: *At tænke juridisk*, 2. udg. 2003

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 2: Statsfunktionerne

- Magtadskillelæren
- Lovgivning og forvaltning
- Dømmende myndighed, herunder domstolsprøvelse af love
- Regeringsfunktionerne
- Overdragelse af suverænitæt til internationale organisationer

Litteratur

- Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 1*, 2001, s. 243-49 (*I kompendium*)
- Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 2*, 2001, s. 255-77 (*I kompendium*)
- Germer, Peter, *Statsforfatningsret*, 2001, s. 179-197 (*I kompendium*)
- Haagen Jensen og Nørgaard, *Administration og Borger*, 1988, s. 20-48 (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 3: Danmark i det internationale samfund

- Folkeretten – begreb og udvikling
- Forhold til national ret
- EU-retten, dens retsakter og andre kilder
- EU-rettens forhold til national ret – umiddelbar anvendelighed og direkte virkning

Litteratur

- Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 2*, s. 211-27 (*I kompendium*)
- Gulmann, Claus og Karsten Hagel-Sørensen, *EU-ret*, s. 161-182 (*I kompendium*)

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 4: Legalitetsprincippet

- Den formelle lovs princip
- Hjemmelskravet – grundlag, område og indhold
- Vilkår og andre bibestemmelser
- Kommunalfuldmagten

Litteratur

- Haagen Jensen og Nørgaard, *Administration og Borger*, s. 175-90 (*I kompendium*)
- Udvalgte domme fra materialesamling

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 5: Menneskerettigheder 1

- Introduktion om menneskerettigheder
- Beskyttelse nationalt og internationalt
- Ytringsfriheden

Litteratur

Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 3, Menneskerettigheder*, s. 15-96

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 6: Menneskerettigheder 2

- Forsamlingsfriheden (demonstrationsfriheden)

Litteratur

Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 3, Menneskerettigheder*, s. 123-137

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 7: Menneskerettigheder 3

Foreningsfriheden (organisationsfriheden)

Litteratur

Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 3*, 3. udg., 2003, s. 139-154

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Del 8: Menneskerettigheder 4

- Den personlige frihed
- Frihedsberøvelse inden for strafferetsplejen
- Administrativ frihedsberøvelse

Litteratur

Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 3, Menneskerettigheder*, s. 225-254

Overheads/Plancher

Vil være tilgængelig på hjemmesiden før forelæsningen

Litteraturliste

Bøger

- Neubeck, Kenneth J. & Davita Silfen Glasberg: *Sociology. Diversity, Conflict, and Change*. New York: McGraw Hill, 2004
- Kompendium til Udviklingen i Samfundets institutioner, Samfundsvidenskabelige metoder og Videnskabsteori
- Riis, Ole: Sociologiske metoder i praksis, Aalborg Universitet 2004 rev. udgave
- Kjørup, Søren: (2003) *Forskning og samfund. En grundbog i videnskabsteori*, Gyldendal.
- Olsen, Poul Bitsch og Kaare Pedersen (2003) (3. udg): Problemløst projektarbejde – en værktøjsbog. Roskilde Universitetsforlag, kapitel 8: Videnskabsteori i projektarbejde og –rapport, s 137-168
- Neubeck, Kenneth J. & Davita Silfen Glasberg: *Sociology. Diversity, Conflict, and Change*. New York: McGraw Hill, 2004
- Lemert, Charles: Sociale forhold. En indføring I det sociologiske liv. Gyldning: Systime Academic, 2004
- Zahle, Henrik, *Dansk Forfatningsret 3. Menneskerettigheder*, 3. udg. 2004, Christian Ejlers' Forlag
- Evald, Jens, At tænke juridisk, 2. udg., 2003, Nyt Juridisk forlag
- Kompendium til Jura-kurset

Udvalgte artikler / kapitler

- Gundelach, Peter (2004) ”Sociale forandringer”. Kap 19 i Heine Andersen (red.) *Sociologi – en grundbog til et fag*. København: Hans Reitzels Forlag, 2004, side 365-384. (**I kompendium**)
- Neubeck, Kenneth & Davita S. Glasberg (2004): *Sociolog. Diversity, Conflict and Change*. New York: McGraw Hill. Chp. 10 “Social Change and Social Movements”.
- Knudsen, Knud (1998) ”Historisk sociologi og historie” i *Det jyske Historiker* nr. 80, maj, s. 8-31 (**I kompendium**)
- Gundelach, Peter (1988) *Sociale bevægelser og samfundsændringer*. Kap.1 og kap.2. Politica, side 11-47
- Herman Schmid: Forenede vi stå – om arbejderbevægelsens fællesskabs- og solidaritetsformer, *Arbejderhistorie* 1997, nr. 4, s-54-72.
- North, Douglass C.: *Institutions, institutional change and economic performance*, Cambridge University Press, 1990, s. 3-10, (**I kompendium**)
- Sen, Amartya K.: *What is development about?* I: Meir, Gerald M. & Joseph E. Stiglitz (ed): *Frontiers of Development Economics*, The World Bank and Oxford University Press, 2001, s. 506-513, (**I kompendium**)
- Esterberg, Kristin G (2002): *Qualitative Methods in Social Science*. Mc Graw Hill. Kap.. 8: Making sense of data, p. 151-180. (**I kompendium**)

- Jensen, Bernard Eric: *Historisme*, i Finn Colling og Simo Køppe (red): Humanistisk Videnskabsteori, DR Multimedie 1995, s 139-157, (***I kompendium***)
- Nielsen, Peter: (2004) *Marx, marxisme(r) og den videnskabelige diskurs*, i Lars Fuglsang og Poul Bitsch Olsen (red): *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne*, Roskilde Universitetsforlag, s- 179-206, (***I kompendium***)
- Gilje, Nils og Harald Grimen (2002): *Samfundsvidenskabernes forudsætninger*, Hans Reitzels Forlag, kap 7, side 164-199, (***I kompendium***)
- Jørgensen, Marianne W. og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*, Roskilde Universitetsforlag, side 9-33, (***I kompendium***)
- Ulrich, Jens: (2002) *Identitetsdannelse set i et eksistensfilosofisk perspektiv. At gribe det sociale* i Jens Ulrich: *Moderne demokratiteori. Kunsten at gå på to ben*, Ph.d.-afhandling frqa Institut or Samfundsudvikling og Planlægning, Aalborg Universitet, s. 203-240. (***I kompendium***)
- Fra Politikens filosofileksikon, red. P. Lübcke, Kbh. 2000: artiklerne "begreb" samt "definition" (***I kompendium***)
- Fra Encyclopedia of Sociology, New York 2000 vol 4: artiklen "Scientific Explanation" (***I kompendium***)
- Dewey, John: "*The pattern of inquiry*", in: John Dewey, *The Later Works*, Vol 12, Southern Illinois University Press 1991, ss. 105-122.
- Olsen, Jan Brødslev (2002): *Læring i projektarbejde*, i Anette Kolmos og Lone Krogh (red): *Projektpædagogik i udvikling*, Aalborg Universitetsforlag. (***I kompendium***)
- Zahle, Henrik, Dansk Forfatningsret 1, Institutioner og regulering, 3. udgave, 2001, 243-249 (***I kompendium***)
- Zahle, Henrik, Dansk Forfatningsret 2, Regering, forvaltning og dom, 3. udgave, 2001, s 211-227 og 255-277 (***I kompendium***)
- Germer, Peter, Statsforfatningsret, 3.udg., 2001, s. 179-197 (***I kompendium***)
- Haagen Jensen og Nørgaard, Administration og Borger, 3.udg., 1988, s 20-48 og 175-190 (***I kompendium***)
- Gulmann, Claus og Karsten Hagel-Sørensen, EU-ret, 3.udg., 1995, s. 83-108, 161-182 og 240-248 (***I kompendium***)
- Opgavesamling og udvalgte domme